

ET DEMOKRATISK VALG

ELEVOPGAVE

I skal nu i gang med en øvelse, der handler om demokratiske og ikke-demokratiske valgprocesser. I skal først læse tre beskrivelser af forskellige elevrådsvalg. De tre elevrådsvalg er beskrevet af tidligere elever.

Inden I går i gang med at læse de tre beskrivelser, skal I tænke over:

- Hvad ved du om demokrati?
- Hvad er et demokrati?
- Hvordan ser et valg ofte ud i et demokratisk samfund?

Skriv noter nederst på denne side.

Mens I læser de tre beskrivelser:

Skal I markere de elementer, som I finder demokratiske og ikke-demokratiske. Det gør I ved at understrege elementerne.

Efter I har læst de tre beskrivelser, skal I i grupper diskutere og se, om I er enige:

Det er okay, at I ikke er enige, men diskuter hvilke elementer, der er demokratiske og ikke-demokratiske og uddyb gerne.

ET DEMOKRATISK VALG

ELEVOPGAVE

CASE 1: MATHIAS' ELEVRÅDSVALG:

På min skole fungerede vores elevrådsvalg således, at der i hver klasse, hvert år, blev valgt to repræsentanter til skolens elevråd. Det vil sige, at valgene fandt sted ude i hver enkelt klasse. Skolens elevråd bestod af elever fra 5.-9. klasse, dvs. 0.-4. klasse var ikke repræsenteret i elevrådet.

Der var dog stor forskel på, hvordan de to repræsentanter i hver klasse blev valgt. I nogle klasser var der kønskvoter, dvs. at der blev valgt én pige og én dreng. I andre klasser bestemte læreren, hvem der kunne stille op til valg. Bagefter kunne de andre elever stemme på den af de elever, læreren havde udpeget, som de synes repræsenterede dem bedst.

En generel tendens var også, at elevrådets medlemmer ofte blev valgt på baggrund af deres popularitet i klassen fremfor deres kompetencer og engagement. Elevrådet ønskede derfor, at eleverne på skolen blev bevidste om vigtigheden af dygtige og engagerede elever i elevrådet og ikke blot populære elever. Derfor snakkede elevrådet efterfølgende om, hvorvidt lærerne skulle have større indflydelse på valgene i klasserne for at sikre, at de elever, der blev valgt, var nogen, der var i stand til at varetage rollen som elevrådsmedlem. Elevrådet på skolen fortsatte arbejdet med at synliggøre vigtigheden af elevrådet og vigtigheden af ordentlige valgafholdelser. Elevrådet arbejdede meget tæt sammen med skolens kontaktlærer, og hun var en stor hjælp for elevrådet. En kontaktlærer er den lærer som er ansvarlig for elevrådsarbejdet. Kontaktlæreren på vores skole samlede alle skolens lærere og forklarede dem, hvordan de i deres klasser kunne have ensartede valg, hvor alle elever havde mulighed for at stille op som kandidat til elevrådet og give en kvalificeret forklaring, på hvorfor de andre elever skulle stemme på dem.

Der var også bred enighed om i min skoles elevråd, at de yngre elever skulle inddrages mere. De skulle engageres og aktiveres samt have mere viden om demokrati og elevdemokrati. Da vores elevråd kun var for elever fra 5.-9. klasse, betød det også, at de yngre elever skulle have mere viden om hvad elevrådet var og hvad elevrådet lavede. Derfor valgte vores elevråd at starte deres eget projekt, der skulle inddrage indskolingen og mellemtrinnet i elevrådsarbejdet. Vi ville opstarte et 'sandkasseelevråd', altså et elevråd, hvor der kun sidder elever fra indskolingen og mellemtrinnet. I sandkasseelevrådet skulle eleverne lære om, hvad det vil sige at sidde i et elevråd. Derudover ville fire af eleverne fra sandkasseelevrådet være repræsentanter i det allerede eksisterende elevråd. På den måde kunne man sikre engagerede elevrådsmedlemmer i fremtiden.

ET DEMOKRATISK VALG

ELEVOPGAVE

CASE 2: CLARAS ELEVRÅDSVALG:

På min skole havde vi valg umiddelbart lige efter sommerferien. I elevrådet var kun 6.-9. klasse repræsenteret. Det vil sige, at indskoling og største delen af mellemtrinnet ikke havde repræsentanter i elevrådet.

Når der skulle holdes valg til elevrådet, fandt selve valgafholdelsen sted ude i klasserne, dog kun i de klasser hvor eleverne kunne stille op til elevrådet. Valget foregik ved at lærerne i 6.-9. klasse satte en storskærm op hvor jeg så blev vist.

Jeg var elevrådsformand i mange år og meget engageret i elevrådet. Jeg havde et stort ønske om at gøre de andre elever interesseret i elevrådsarbejdet og få dem til at engagere sig i elevdemokrati.

På selve valgdagen fortalte jeg om elevrådets opgaver, værdisæt, aktiviteter i det foregående år samt hvilke forventninger der var til de nye repræsentanter. Efterfølgende var der valg ude i de enkelte klasser, og det foregik ud fra de grundprincipper, vi havde i vores forretningsorden. De lyder som følgende:

1. Der skal vælges to elever fra hver klasse (fra 6. klasse og op).
2. Ingen valg på baggrund af køn eller etnicitet.
3. Elever der allerede har siddet i elevrådet, må gerne genvælges.

Lærerne har ikke indflydelse på hvem der bliver valgt til elevrådet. Læreren må som eksempel ikke udpege hvem, der skal være de to nye repræsentanter fra klassen eller opsætte regler, som strider mod de grundprincipper, som er opstillet i vores forretningsorden. Grundprincipperne er lavet, fordi vi før i tiden oplevede, at hvis der ikke var nogen, der ønskede at stille op til et elevråd, så udpegede læreren to, og det resulterede i at der var en masse uengagerede elever i elevrådet. Det har også været tilfældet, hvor læreren har udpegede de to elever, som læreren så som de dygtigste.

Der er selvfølgelig stadig plads til, at læreren kan snakke med eleverne om arbejdet i elevrådet og evt. prikke en af eleverne på skulderen, hvis læreren tænker at vedkommende ville være en styrke for elevrådet eller hvis der er en elev som har nogle stærke holdninger til miljøet på skolen.

Her ses også i punktform, hvordan man blev en del af elevrådet:

1. Alle kunne stille op i klassen
2. Opstillede elever præsenterede en kort valgtale
3. Stemmerne blev talt anonymt
4. Der blev valgt to repræsentanter
5. Ønskede man herefter at stille op til en tillidspost i elevrådet, blev der igen stemt anonymt til de pågældende poster. Her kunne alle også stille op.

ET DEMOKRATISK VALG

ELEVOPGAVE

CASE 3: LAURAS ELEVRÅDSVALG

Jeg har gået på en skole, hvor valget altid lå tre uger efter skolestart, og hvor valgprocessen var den samme hvert år. På min skole var der tre elevråd; et elevråd for henholdsvis indskoling, mellemtrinnet og udskoling.

De tre elevråd havde dog ikke samme autoritet og eleverne, som var valgt som elevrådsmedlemmer, havde derfor heller ikke de samme muligheder for at udtrykke deres interesser eller kæmpe for deres mærkesager. Hvis man var elevrådsmedlem i udskolingselevrådet, havde man større mulighed for at få indflydelse på skolen, da det kun var udskolingselevrådet, der havde repræsentanter i skolebestyrelsen. Det vil sige, at udskolingselevrådet havde en stemme i skolebestyrelsen og havde mulighed for at udtrykke deres mening. Indskolingselevrådet og mellemtrinselevrådet blev ikke inddraget i særlig høj grad. De blev ikke inkluderet i skolerelaterede beslutninger eller spurgt til råd af udskolingselevrådet. Jeg vil derfor sige, at indskolingselevrådet og mellemtrinselevrådet på mange måder var et pseudo-elevråd uden reelle indflydelse.

Selve valget foregik i hver klasse. Men klasserne afholdte ikke ensartede valg, og der var stor forskel på, hvorledes klasserne valgte deres nye elevrådsrepræsentant. I nogle af klasserne var det læreren, der valgte de nye elevrådsmedlemmer, altså uden afstemning. I andre klasser meldte eleverne sig som kandidater, og derefter var der så afstemning. Afstemningen foregik ved håndsoprækning, det vil sige, at stemmeafgivning ikke var anonym.

Fælles for alle klassevalg var, at der ikke blev afsat tid til valgtaler, debatter eller diskussioner om skolerelaterede emner. Den omkringliggende demokratiske proces, som finder sted op til et demokratisk valg, var derfor ikke i fokus. Det var også svært at vide, hvem man skulle stemme på, da kandidaterne ikke havde haft mulighed for at præsentere deres mærkesager. Vi vidste ikke, hvad de forskellige elevråds kandidater ville kæmpe for i elevrådet. Det gjorde det personligt meget svært for mig, da jeg helst ville stemme på de elever, som repræsenterede de samme værdier som jeg selv gjorde. Undervisningsmiljøet var et vigtigt område for mig, og jeg ønskede, at der blev fokuseret på dette.